

Soinin kunnan lausunto hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Soinin kunta on osa Kuusiokuntien terveystyöntekijäyhtymää Kuussotea ja Sosiaali- ja terveystyöntekijät järjestäjä on kuntien ja Pihlajalinna Oy:n yhteisyritys Kuusiolinna Oy. Kuussote on antanut oman lausuntonsa, joka edustaa osaltaan seutukunnan kuntien näkemystä. Pelastustoimen osalta puollamme Etelä-Pohjanmaan pelastustoimen lausuntoa.

Lausunnossamme haluamme kiinnittää huomiota neljään meille tärkeään asiaan:

- Lähipalvelujen saatavuus
- Yksityisten palveluiden käyttö
- Kuntien omaisuus
- Rahoituskysymykset

Lähipalvelujen saatavuus

Uudistuksen tavoitteena on mm. palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden lisääminen ja kustannusten kasvun hillintä.

Peruspalveluja kehitetään Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelmassa. Ohjelmassa palvelujen saatavuus on yhtenä tavoitteena. Sote-uudistuksen tavoitteiden toteuttaminen erillisessä ohjelmassa tulee nivoa tiiviisti sote-maakuntien toiminnan muodostamiseen.

Saatavuuden parantamiseen tulee sisällyttää myös **saavutettavuus. Lähipalvelujen turvaaminen edellyttää lähipalvelujen määrittelyn konkretisointia ja sitoutumista.**

Koulukuraattori kuuluu yhtä kiinteistä koulun normaaliin toimintaan kuin esim. ohjaaja- ja avustajapalvelut. Koulukuraattorit ovat tällä hetkellä lähes kaikissa kunnissa opetuspalveluiden henkilöstöä eikä heidän siirtämisellään erilliseen sosiaali- ja terveystyöntekijät palveluiden organisaatioon saavuteta minkäänlaista toiminnallista tai taloudellistakaan hyötyä. On tärkeää, että opetuspalvelut ja niihin kiinteästi liittyvät oheispalvelut muodostavat selkeän, toimivan ja yhtenäisen kokonaisuuden osana keskeisimpiä kuntapalveluita.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen pysyy uudistuksessa edelleen kuntien tehtävänä, joten on syytä kiinnittää huomiota siihen, että kunnilla on edelleen resursseja edistää hyvinvointia ja terveyttä.

Yksityiset palvelutuottajat sote-uudistuksessa

Kuusiokuntien sote-ulkoistus on valmisteltu vuonna 2015, nojaten voimassa olevaan lainsäädäntöön (suunnittelu- ja valtionavustuslain 4 §:n ostopalveluja ja palveluseteliä koskevien säännökset).

Tämän jälkeen on kuntien toimivaltaa ulkoistaa sosiaali- ja terveydenhuoltoaan rajoitettu lailla kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (548/2016), ja tässä laissa on säädetty ulkoistamissopimuksiin sisällytettävästä irtisanomis ehdosta.

Ulkoistamissopimuksen lähtökohtana oleva palvelujen järjestämis- ja tuottamisvastuun eriyttäminen on erotettu toisistaan Paras-puitelainsäädännössä (169/2007). Monituottajamallia on erityisesti sosiaalipalveluissa käytetty vakiintuneesti jo pidempäänkin.

Näin ollen Kuusiokuntien ulkoistussopimusta ei voida tulkita nyt lausuttavana olevaan sote-uudistukseen liittyen omaisuuden suojaamisen tai sote-maakunnan toimintavallan rajoittamisen tarkoituksessa laadituksi.

Kuusiokunnilla on ollut *oikeusturvaodotukseen* perustuva oletus voimassa olevan lainsäädännön mukaisen toiminnan mahdollisuudesta, eikä kaupunki ole voinut varautua takautuvaan ja ennakoimattomaan lainkäyttöön.

Luottamuksensuojaperiaatteen mukaisesti viranomaisten toimien on suojattava oikeusjärjestyksen perusteella oikeutettuja odotuksia.

Esityksessä jää epäselväksi, mikä olisi käytännössä liian laajamittaista ostopalvelujen hyödyntämistä, ja mikä jatkossa luetaan ulkoistamiseksi ja mikä palvelujen hankkimiseksi. Kuusiokuntien ulkoistus ei sisällä tehtäviä, jotka sisältävät julkisen vallan käyttöä ja joista huolehtivat kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa olevat lääkärit ja sosiaalihuollon viranhaltijat.

Perustuslain 15§ mukaista omaisuuden suojaa tulee soveltaa myös kuntien omaisuuteen perustuen kuntien ja kuntien toimintaa rahoittavien kuntalaisten itsehallintoon.

Vaikutukset kuntien omaisuuteen

Kuntien sote-kiinteistöjen mahdollinen siirtäminen sote-maakunnan omistukseen tulee voida toteuttaa ilman varainsiirtoveroa riittävän pitkän siirtymäajan kuluessa. Sote-maakuntien kiinteistökokonaisuuksia muodostetaan kolmen vuoden (ja yhden optiovuoden) kuluessa. Vasta sen jälkeen kunnissa voidaan tehdä selkeät ratkaisut ja käytännön järjestelyt kiinteistöjen hallinnasta.

Mikäli kunnan ja kuntayhtymän vuokraustoiminnan katsotaan olevan yhtiöittämisvelvollisuuden (Kuntalaki 126§, *kilpailutilanteessa markkinoilla olevaa toimintaa*) alaista siirtymäkauden jälkeen, myös tämä yhtiöittäminen tulisi voida tehdä ilman varainsiirtoveroa riittävän pitkällä siirtymäajalla.

Kuntien rahoitusasema

Uudistus heikentää kunnan verotulokertymän kasvua ja investointikykyä sekä lisää kuntien riippuvuutta valtionrahoituksesta. Uudistus vaikuttaa kunnan investointikykyyn ja rahoitusvarmuuteen.

Kunnat joutuvat myös arvioimaan toimintaansa uudelleen sote-maakunnan toimintaan siirtyvien tukipalvelujen osalta.

Soinin kunta
Multiantie 27 A
63800 Soini
soinin.kunta@soini.fi
etunimi.sukunimi@soini.fi

Osana kuntien talousvaikutusten kokonaisuutta kuntien kannalta on kohtuutonta, että niiden sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja pelastustoimeen käytettävä irtain omaisuus tulisi luovuttaa maakunnalle vastikkeettomasti.

Sote-maakunnalle siirtyvää verotulo-osuutta sekä valtionosuutta määriteltäessä tulee huomioida, että koronasta aiheutuvat kustannukset ovat poikkeuksellisia. Sairaanhoidopiirien ja kuntayhtymien alijäämän kattamisessa tulee tarkastella koronasta aiheutuvien alijäämien kattamisen kohtuullistamista, ottaen huomioon myös nopeutetun aikataulun vuoden 2023 alkuun mennessä.

Sote-maakuntien rahoitus tulisi varmistaa siten, ettei se edellytä kuntien rahoitusosuuden pienentämistä jatkossa. Esityksen mukaan rahoitus tarkistetaan koko maan tasolla jälkikäteen vastaamaan toteutuneita sote-kustannuksia, ja rahoitus kohdentuisi laskennallisesti.

Maakuntien lähtötilanteen ja kehityksen erilaisuus huomioiden toteutuneet kustannukset tulisi huomioida maakuntakohtaisesti.

Yleiset huomiot

Aikataulu on erittäin kireä ja vaarantaa huolellisen valmistelun, kun huomioidaan se mittava työ joka myös kunnissa ja kuntayhtymissä pitäisi tehdä uudistuksen onnistumiseksi.

Palvelurakenteen ja toiminnan uudistumisen kannalta olennaista hankekokonaisuutta joudutaan toimeenpanemaan tilanteessa, jossa koronaepidemia sitoo laajalti asiantuntijatyövoimaa.

Lausunto hyväksytty Soinin kunnanhallituksessa 21.9.2020

Johanna Rannanjärvi

Kunnanjohtaja

Soinin kunta
Multiantie 27 A
63800 Soini
soinin.kunta@soini.fi
etunimi.sukunimi@soini.fi